

РАДА

газета політична, економічна і літературна
виходить щодня, окрім понеділків.
Рік четвертий.

Адреса редакції і контори:
у Києві, Велика Шидальна вул. д. 6,
біля Золотих воріт.
Телефон редакції 1458.
Телефон Друкарні 1069.

Умови передплати на р. 1909.

на рік	на 6 міс.	на 3 міс.	на 1 кв.	на 1 міс.	на 1 тиж.	на 1 нед.	на 1 дн.
11	6	3	2	1	1	1	1
75	45	25	15	10	7	5	3

Пеня: 1 на рік можна виплачувати частками: в 2
строки: на 1 кв. 3 карб. і на 1 апр. 8 карб., в 3 стр.
на 1 кв. 2 карб., на 1 мар. 2 карб. і на 1 мая 2 к.,
або порозкріб на протязі перш. шести місяців.
За границю: на рік 14 карб., на шіроку 5 карб.
50 к., на 3 міс. 2 карб. 75 к., на 1 міс. 1 карб.

Передплата приймається тільки з 1-го
числа кожного місяця.
За зміну адреси 30 коп.

Авторі рукописів повинні подавати свій
прізвище і адресу. Редакція може скорочувати
і змінити статі; більші статі, до друку негод-
лящі, переходять у редакцію 3 місяці і ви-
силаються авторам їх коштом, а дрібні замки
й дописи одразу знищуються.

Рукописи, на яких не зазначені умови
друку, вважаються безплатними.

Умови друкування оповісток:

За рядок петіту попереду тексту або за
його місце платиться: за перший раз 40 коп.,
за другий 20 коп.

За рядок петіту після тексту: за перший раз
20 коп., за другий—10 коп. Хто шукає заробіт-
ку, платить за оповістку в 3 рядки 10 коп.
за раз.

Ті передплатники „РАДИ“, що підпишуться на газету після 1-го іюня
цього року з котрого-небудь місяця до кінця року, мають право
одержати додаток:
Історію України-Русі М. Аркаса
за 3 карб.,
який обіймає в умовах передплати на рік 1909. За цю-ж
ціну рокові передплатники, що вже одержали належний ім примірник,
мають право набути ще **другий примірник**.
Для рокових передплатників, що випускують газету в розсрочку, умови
на одержання додатка залишаються ті самі, що були оповіщені при
підписці, це-б-то дістають додаток, доплативши до річної перед-
плати **2 карб.** 00-842-10

законами про охорону робітничої праці. Почати з того, що законопроект
скасовує встановлену законом 2 іюня
1907 р. 11 1/2-годинну норму робочого
дня, замисць якої встановлюється
більш коротка 10 1/2-годинна. Зменшен-
ня, що правда, невелике, але все ж
дякуючи йому, в робітника що-тижня
лишатиметься зайвих шість вільних
годин.

Норму робочого дня для підлітків
у новім законопроекті зменшено ще
значніше. Як відомо, зараз робочий
день підлітків (од 12 до 15 років)
встановлено в 8 годин при однозмін-
ній і в 9 годин при двохзмінній пра-
ці. Заведена законопроектом максі-
мальна довжина робочого дня в 6 го-
дин зберігає, таким чином, робітни-
кам-підліткам од 12 до 18 годин на
тижневі.

Як бачимо, головніші—хоча самі
собі дуже скромні—зміни законо-
проект вносить у сферу нормування
робочого дня, умови ж користування
в промислових та фабрично-завідь-
ських підприємствах робітничою працею
лишаються майже без усяких змін.

Не зважаючи на це, міністерство, оче-
видно, не зовсім певне в тому, що
промисловці поставляться прихильно
до виробленого для них законопроек-
ту. Це видно, між иншим, із того,
що міністерство обіцяє знайти намі-
чені зміни не зараз і не одразу, а
протягом трьох років,—очевидно, щоб
дати промисловцям достатньо часу „звич-
нути“ й „примиритися“.

Виявляє дуже дивне становище:
уряд виступає в ролі оборонця робіт-
ників! Не зважаючи, однак, на пов-
ну невідповідність такої картини, остан-
німи часами доводиться все частіше
й частіше констатувати, що в справі
законодавчої охорони робітників уряд
іде значно далше промисловців і їх
політичних репрезентатів—о октя-
бриського-правової більшості Державної
Думи. Можливо й навіть цілком пра-
вдоподібно, що „радикалам“ уряду
опирається на консервативність про-
мисловців: тому, мовляв, не дозволи-
ти собі трохи „поліберальствувати“,
коли в певна надія на те, що „марв“
зробить своє й не дасть словам перет-
воритися у діло?

Факт, однак, лишається фактом, і
це дає сумну підставу майже напевне
гадати, що й цей законопроект поди-
ляється гірко долю своїх попередників,
засуджених майже на вічний похорон,
по третьому розряду—в глибокій
душевській канцелярії. П. А.

книги і поповнить каталогъ вновь
поступившими“, а 2 червня приїхала
до Кобилячів уже ціла слідча комісія,
на чолі з благочинним, священиком с.
Добратичем, Арсенієм Саковичем та свя-
щеником: старенький панотець Янчин-
ський, та молодий духовний слідчий
Хмелевський.

Комісія приїхала робить слідство
з приводу того, що в бібліотеки ви-
даються книжки до читання не доз-
волені. За свідка повивач був при-
їхати теж священик с.с. Межелієв,
Більського ж повіту—Могильницький,
але чомусь не приїхав.

Більше всіх налягав благочинний
Сакович: „каж же, помилуйте, намъ
все ізвѣстно... а що „ізвѣстно“, так
і зостається „не ізвѣстнимъ“.

Казав ще благочинний, що Коби-
лячський учитель Прокопук давав
читати батькові Могильницькому кни-
жку, Франка „сім казок“ і що будим
то книжку ту він взяв з Кобилян-
ської бібліотеки. Але сей факт зо-
стався не доказаним. А як можна
помишати, друг і свій азовим проста; Хо-
лмщина переповнена чорносотенниками
сільськими, інтелігентами: батьками,
учителями і иними, а де існує хоч
один чорносотенець, там з'являється
сто доносів... От і все! Віда лише в
тім, що од нахабства якогось доно-
счика мусить страждати громадське
діло, а тих людей, котрим слід би
було аложити за працю прилюдну
похвалу, переслідують, як злощичів...
Комісія переглянула всю бібліотеку і
звіла з собою такі книжки:

- 1) Левицького—Баба Параска, та баба Палажка.
- 2) Запорожці—Добра порода.
- 3) Горбачова—Грицко і боротьба з ним...
- 4) Як знайти хазяйство в снідці.
- 5) Понета—Гарбера.
- 6) Аркаса—Іс орія України.

Потім помітили християми; мабуть
треба уважити ці книжки „щобъ со-
мніємъ“.

- 7) Смерть за правду—Доманицького.
- 8) Горацька—Вільда—на рос мові.
- 9) Разказъ изъ русской исторіи—Воловозова.
- 10) Оповідання—Зюжик А. Б.—1895 р.
- 11) Сільські знахарі та баби шестухи—Ле-
вицького.
- 12) У найми—Марковича—1896 р.
- 13) Підла—Палько—1894 р.
- 14) Мудра дівчина—1899 р.
- 15) Оповідання—Грицька—1898 р.
- 16) На кожумихах—Левицького—1887 р.
- 17) Про Херсонські заробітки—Рильського—
1904 р.
- 18) Голодному й овенькі м'ясо—Левицько-
го—1897 р.
- 19) Холмо за Ним—1905 р.
- 20) На односточку—Зібринчак.
- 21) Сигналь—Гаршина, на рос мові.
- 22) Кумедніше всього, що попали під
арешт баба Параска та баба Палажка,
яко кривописці... Мабуть вони заареш-
товані за те, що в Київщині прити-
пальні на Холмщині без пашпорта.
Але мабуть ті ж самі люди, що ареш-
тували „баби“ забули що й вони кло-
почуться про прилучення Холмщини
до київського генерал-губернаторства,
і що баба Параска та баба Палажка
почитали, що вони у себе дома і паш-
порта їм не треба...

Однак смішки на бік. Благочинний
тепер казав, щоб, поки що, до
книжок з читальні не видавати. До-
питувала комісія селян, чи розумі-
ють вони українські книжки і ті звичайно
одповіли як же не розуміти,
коли це така мова, як ми балакаємо.
„Да, народъ стоить за то, чтобы не
закрывать библиотеку“ промовив бла-
гочинний. Коли ж запитали його, як
буде діло з бібліотекою, то він
сказав: „библиотека, вѣроятно останется,
а придется изъять малорусские
книжки“... А що ж тоді зостанеться од
бібліотеки... Та ще насувається й таке
питання: чи мають право духовні
отці ревизувати і навіть закрити
бібліотеку-читальню, дозволену губер-
натором і що та бібліотека підпала
під вплив чеських отців тільки через
те, що наглядающий над бібліотекою
духовна особа підвладна духовній
консисторії!

О. Наврайський.

небудь з „широких мас“ став би тоді
членом-пайщиком цієї крамниці—тоді
ще маси не досі до цього і зов-
сім не розуміли кооперації. Це була
перша потребительська крамниця і
перший кооператив в Смілі та й не
тільки в Смілі, а й взагалі це був
перший кооператив на всій Черкащині.
Спершу люди не дуже то втапнали
до цієї крамниці і крім самих
„членів-потребителей“ рідко хто в ній
забірав крам. Простим людям тогось
не хотілось йти туди через те, що
там, коли треба якого краму, то все
спісують на квиток, а потім йти та
плати по тому квиткові гроші і тіль-
ко аж потім уже забірав крам. Ін-
ші ж не хотіли йти через те просто,
що це була „нова крамниця“, а в ній
звучали і нові-чужі люди. Треті казали,
що там крам дорожчий ніж по
инших крамницях, хоча, правду ска-
зати, цього там ніколи не було і т. д.
Серед таких, як бачимо, не дуже то
привітних обставин довелось розви-
вастись і ширити свою діяльність пер-
шій смілянській потребительській
крамниці, або, як вона себе тепер
іменує: „1-му Смілянському об-
ществу потребителей“—першому кооперативу
на Черкащині. Але минав час і що
дали, то все більше зростала популяр-
ність крамниці. Обороти, що дали, то
все більшали і саму крамницю, то
6-то будинок, де вона містилась, було
розширено. Збільшено було штат слу-
жачих, які не вправлялись уже з ро-
ботою. Тепер ця крамниця за 12 ро-
ків свого існування здобула собі
славу найкращої й найбагатшої кра-
ниці не тільки в Смілі, а й далеко по
за її межами.

Чимало років смілянська крам-
ниця „1-го об-щества потребителей“ так
і зоставалась єдиним кооперативом
на всю Черкащину,—довго і довго
ще не одкривалось ніде другої по-
требительської крамниці, або якого
иншого кооператива. Часи були тоді
завжди глухі, а люди темні.

Значний кооперативний рух на
Черкащині починається тільки після
1905 року—після загального підйому
в нашому житті. За період од 1905
року і до сього часу кооперативний
рух широко розкинувся по всій Чер-
кащині і захопив самі глухі і дальні
села. Мало не в кожному більш менш
значному селі тепер є потребительська
крамниця—здебільшого бакалейна,
або загального характеру, як і
більшість сільських крамниць, де за-
разом з бакалеєю продаються—пшени-
чий, смола й інші потрібні в селян-
ському хазяйстві речі.

Що далі кооперація на Черкащині
ширяться, то все більше й більше вона
набуває різноманітного характеру
й форм. Починаючи з самого найпро-
стішого і найбільш поширеного типу
кооперації—потребительської крамни-
ці, вона розвивається в більш склад-
ні типі як от: сільсько-господарські
кредитові товариства, товариства вза-
ємного кредиту і судо-охранительні,
учительські товариства взаємної до-
помоги і т. п.

Але кооперативна справа, набува-
ючи собі нових форм і більш склад-
них типів, потребує освічених і більш
менш знайомих з кооперацією інтелі-
гентних робітників, котрим на селі за
малими винятками й немає. Самі ж
селяне ледві зможуть вести справу
навіть в простій потребительській
крамниці. Що саме гірше гальмує
справу в потребительських крамни-
цях, то не штоводство. Через штов-
одство не одна вже сільська кра-
мниця заплутала свою справу. Річ в
тім, що селяне називають секретаря-
ми-штоводами та й прикажачками
в своїх крамницях „своих людей“. Зде-
більшого це люди поважні і ні в чому
негарному не замічені, але при всьому
цьому не дуже письменні, а з штов-
одством й зовсім незнайомі. Іноді
за секретаря крамниці селяне назива-
ють джака або паламаря, а то й цер-
ковного вчителя, але це сути справи
майже не міняє а-ні трохі, „бо джак,
бо джак“,—казав одан дядько—
свою перкову науку він, мовляв би,
добре знає, а „бухгалтерія“ не втне.

Добре ще як джак або вчитель лю-
дина тамуша, енергійна і вміє пове-
стити діло—тоді в крамниці буде все
гаразд, а коли ж навпаки, то тоді
там все піде шкереберть.

Життя й розвиток кількох сіль-
ських потребительських крамниць мо-
жуть послужити тому жиними прикла-
дами. Що ж ми бачимо? Там, де пер-
ед всієї справи не де кілька освічених
сільських інтелігентів,—справа йде
добре, а де самі селяне з таким по-
рядком—там діла заплутані. Для
прикладу візьємо хоча б крамницю
села Прус, черкаськ. пов. По рахун-

Літній театр КУПЕЦЬКОГО САДУ.
Українська труппа під орудою Т. КОЛЕСНИЧЕНКА.
Сьогодні, 23-го іюня, виставл. було: 1) **НЕВОЛЬНИК**, др. на 5 д. Кро-
його-ж, жарг на 1 д. 2) **По ревізії**, як **ковбаса та**
Завтра, 24-го, 1) **Пошились у дурні**, 2) **Як ковбаса та**
чарка, то минеться й сварка. міс—44

ГОЛОВНЕ ДЕПО
музичних струментів і нот
Г. І. ІНДРЖИШЕКА
ПЕРЕВЕСЕНО
у нове помешкання на Хрещатину, № 41.
старе помешкання передається. тд.—853—142

Потрібен репетитор-українець, добрий
знавець математики за ві-
сімь класів гімназії. Умови: 10—15 руб. на
місяць, помешкання, харч. Місцевість багата
лісом. Звертатись доставити в контору „Рада“.
5-872-3

„Над-реформа“.

Д. Меншиков—той самий д. Мен-
шиков, що р. 1904 пустив був крилате
слівце, що „нам потрібні не реформи,
а реформа“ і тисячі разів з того
часу встиг зрелісся тієї формули і
проклятий „реформу“—вигадав тепер
нове крилате словце—„над-реформа“.
Що викундо новопременського Іудуш-
ку, звідки і який дух зачало „Новое
Время“—люди що рано про це зага-
дувати. В услюком разі варто зазначити
ті несподівані речі, що пролунали
таким дисонасом з сторінок „Но-
ваго Времени“.

Приглядаючись, каже д. Меншиков,
до нового ладу, заважимо, що „він
надзвичайно скликається на старий,
скадається, як blanc bonnet на bonnet
blanc“. Та сама дріб'язкова й прихеп-
лива опіка бюрократії і та сама цен-
тралізація мертвого петлею охопили
все життя, калічать його й не дають
нікому вільно дихнути. Думка про ав-
тономію областей здається страшним
ересью і державні діячі досі були
у нас якимись маньяками одночастно-
сти. А тимчасом нічого нема шкодли-
вішого над таку думку. „Безперечно,—
каже д. Меншиков далі,—дайте облас-
тям автономію, а громадянству змогу
самому своїми силами порядкувати і
фізіономію країни швидко перемінити-
ся“. І за цим з слезозю в голосі
уґрунтовує д. Меншиков цю тезу.

Не нові це речі, тисячі разів чули
ми їх, чули теж і ту лайку, з якою
раз-у-раз виходило проти них „Новое
Время“ і сам д. Меншиков. Звичайно
де не підірвав шишковидності їхньої,
як і не підірвав її несподівана оборо-
на того ж таки Меншикова. Коли б
ми його менше знали, могли б поду-
мати, чи не Валамова обидія загово-
рила, але в данному разі неможливо
таке чудо припускати. Стільки вже
шкур скинув і надів він і стільки разів
своє обличчя мінвав, що й остання
його стаття про „над-реформу“ пролу-
нає тільки порожнім згуком і певне
примусить поступове громадянство зни-
знати плечима з нерозуміння та й по
всьому.

„Над-реформа“ справді єдиний
порятуюнок для Росії, але не тим її про-
повідувати, хто досі тільки й докладав
своїх рук до того, щоб її вбити. Чиста
справа і чистих рук вимагає, а не за-
плямлених вчинками новопременського
Іудушки.

Ще не так давно воно виробило
законопроект про страхування робіт-
ників та деякі інші, а тепер перед
нами вже лежить новий—твір міні-
стерської законодавчої лабораторії.

Новий законопроект має на меті
урегулювання праці робітників у фаб-
рично-завідьських і промислових під-
приємствах. По сути справи, законо-
проект зачіпає два основних пита-
ння: про користування в фабрично-за-
відьських і промислових підприємствах
працею жінок та дітей і про загальне
уормування робочого дня.

Головні риси нового законопроекту
зводяться ось до чого. Невповно-
літніх дітей, у віці од 15 до 17 ро-
ків, також жінок, безумовно забороня-
ється допускати до праці під зем-
лею та під водою, а також і до пра-
ці, явно небезпечної для життя й здо-
ров'я. Довжину робочого дня зако-
нпроект установляє таку: для робіт-
ників 12—15 літнього віку не більше
шести годин на добу; для робітників
старше 15 років, занятих тільки ден-
ною працею, не більше 10 1/2 годин
на добу; на решті, для робітників, за-
нятих почасти й нічною працею—до
9 годин на добу й не більше 54 г.
на тиждень. Перерви робочого часу
мусять бути поділені так, щоб через
кожних 6 годин робітники могли по-
коїтися, причім необхідний для цього
час мусить зарховуватись у число
робочих годин. З погляду санітарно-
го й гігієничного, для жінок мусять
бути зведені особливі помешкання.
Що до робітників-підлітків, то їм не-
обхідно щодня давати кілька годин
на шкільну науку.

Як у більшості російських зако-
нів у справі робітничого питання, й
тут існують свої „але“. Так, напр.,
виглядається, що брати участь у пра-
ці, явно небезпечної для життя й здо-
ров'я, робітникам-підліткам забороня-
ється тільки умовно, й що при до-
кованні певних формальностей ця за-
борона теряє всяку силу. Далі вля-
ється, що встановлена законопроек-
том максимальна довжина робочого
дня, за допомогою санкціонованої тим
самим законом надобовязкової праці,
може бути розтяжена для підлітків—
до 36 годин на тиждень, для дорос-
лих робітників у механічних галу-
зах промисловості—до 75 годин і
для решти робітників у решті про-
мислив—до 67 1/2 годин на тиждень.
Але й це ще не найвища норма, бо,
як каже законопроект, а дозволу ор-
ганів урядового догляду та в зв'язку
з діяними потребами промисловості
в цім поділ робочого часу можуть
бути пороблені деякі зміни. Легко
собі уявити, на чью користь будуть
зроблені ці зміни.

Таким чином, обіцянки міністер-
ського законопроекту в значній своїй
частині виявляються нічим иншим, як
ферверком гарних, але порожніх слів.
І все таки цей законопроект є безпе-
речно значним кроком наперед у по-
рівнянні з теперішніми російськими

Цензори і ревізори.

...Зоре мій,
Мій друже єдиний!
Ти не знаєш, що діється
В нас на Україні...
Т. Шевченко.

Як відомо читачам „Ради“ в с. Коби-
лячах, Більського повіту, сиділецької
губернії, відкрито бібліотеку-читальню
імени Т. Шевченка. Була також в
„Раді“ поміщена стаття про те, що в
бібліотеці багато книжок, що селяне
просто з захопленням читають украї-
нські книжки і що можна сподівати-
сь, що читальня стоїть на твердому
ґрунті... І хто б міг подумати, що все
оце „по мовчанню“ якогось ліхого сила
може щезнути, „як вчезаєть димь“...
І через кого ж!.. Але розскажу по по-
рядку. По відкриттю бібліотеки набли-
даючий священник Перфецький, бажа-
ючи якомога швидче уґрунтувати мо-
лоде діло, попросив благословення
свого архипастира. Превосвящений
Святий поклав таку резолюцію: „по
существу діло очень хорошее, но
предварительно прошу сообщить мнѣ
каталогъ библиотеки“.

5 січня цього року син отця Пер-
фецького одвіз до Холма каталог і
там зоставив його. Каталог було по-
вернено Перфецькому в кінцем січня
без всяких поміток. Виходило так
що діло з благословенням покінчено.
Коли ось 13 березня (марта) благо-
чинний дістав указу а холмської ду-
ховної консисторії, в котрому було
сказано, що на рапорті консисторії з
докладом, що каталог книг читальні в
с. Кобилячах „представлен“ студен-
том Перфецьким, його Превосвящен-
ство положив таку резолюцію: „ката-
логъ и видѣль и замѣнилъ въ немъ
нѣкоторыя книги неподходящія; слѣ-
дуетъ его пересмотрѣть и одобрить
консисторію“. Очевидно, що консисто-
рія докладувала шось по своєму, коли
довелось доручити їй „пересмотрѣть“
каталог.

Таким чином каталог знову пі-
шов до Холма. Здавалося б, що тут
уже край, але ні. Отець Перфецький
дістав предписаніє од благочинного
од 27 мая за № 244 — „собрать всѣ

Кооперативний рух на Черкащині.

(Лист з черкаської повіту).

Років з 12 тому (1896 р.) в м.
Смілі, черкаськ. пов. гуртком служач-
их гр. Еобринського та де ким з смі-
лянської інтелігенції було засновано
бакалійну потребительську крамницю.
Крамниця ця була спершу невеличка
і обороти її були теж невеличкі—бо
членів-пайщиків було не дуже багато.
Пайова вkladка була 25 карб.—дово-
лі висока, через що ця крамниця бу-
ла недоступна за для широких мас,
та, кажучи правду, хоч би вkladка
була й значно нижча, то навряд чи хто

Робітничий законопроект.

Міністерство торгів і промисло-
вості, очевидно, ве в жарга заходи-
лось коло робітничого законодавства.

ках в ній пасів більше, ніж актив, але представники ці крамниці, що були 5 вересня на міському з'їзді, казали, що діла в них йдуть нічого собі і є навіть прибуток.

З усього цього ми бачимо, що для сільських потребителських крамниць зараз потрібні освічені прикачки-готоводів з спеціальним знанням свого діла. Багато де в чому тут могло допомогти б наше земство—посилаючи по селах—або спеціальних інструкторів, або ж одкривати спеціальні курси прикачків-готоводів.

Селяне вже спавали, як їм користь од кооперації, і тому, коли б було більше керманчих і взагалі людей, котрі могли б повести кооперативну справу, то тоді б кооперація на Черкащині пішла вперед ще більшими кроками, захоплюючи собою різні галузі сільського господарства і сільської промисловости. Доказом цього можуть бути хоча б годові справовданія потребит. товариств, де видно, що число членів-пайщиків не тільки не меншає, а навпаки—більшає. Особливо число пайщиків хутко зростає в тих потреб. товариствах, де діло йде добре.

Другою нагальною потребою потребителських товариств на Черкащині є одкриття в якому небудь з більш авачних пунктів районного союзнаго складу. Про цей склад мова ведеться ще з януаря цього року; ще на першому районному з'їзді (котрий був в Смілі в януарі с. р.) предствників потребителських товариств було внесено пропозицію про одкриття в Смілі такого складу. Після цього на всіх чотирьох з'їздах, котрі одбулись до цього часу, цю справу все обмірковували, але так ще й досі не перевели в життя, а на останньому (четвертому) з'їзді справу з пропозиції сердюківського потреб. товариства одушено на осінь, коли в селян буде досхвильного часу. Не вважаючи на те, що пропозицію ствержено, деякі з товариств зостались незадоволені такою постановою з'їзду,—їм хочеться, щоб склад було одчищено зараз. Між ними тернівське потребителське товариство, котре веде перед усім иними товариствами, навіть думає одкрити районний з'їзд в с. Тернівці, щоб обміркувати справу про одкриття районного союзнаго складу і одкрити його в скорім часі, як що здається в Тернівці. Склад думають одкрити товариств на 10. Кошти складаються з пайв, котрих набереться до півтори тисячі. Та це не знають тернівчане, як на цю справу гляне Київський союз потребителів, та чи розірвати з'їзд адміністрація, котра на Тернівку позиряє „непевним оком“, а з'їзд в селі у неї може викликати цілий переполох.

Під районний склад в Смілі „1-е обшество потребителів“ обіає дати за невелику плату помешкання і авідуючого складом, а „2-е смілянське обшество потребителів“ пропонувало сільським товариствам свою допомогу по виписуванню красного крону, за що просило плату теж „товариську“— 5 проц. комісіоной, між тим, як селяне знають, що виписування крону з Києва і инних промислових міст одходиться всього тільки 2 проц. Через це сільські товариства й не хотять бути під опікою „старших товаришів“.

Однак поки ще це, а жаль, що через непорозуміння, котрі повстають із за дрібязку між „старшими“ й „меншими“ товаришами, не налагоджується й досі така симпатична справа, як одкриття „районного складу“. Цей склад не мало б допоміг товариствам й адептеві би крам в сільських потребителських крамницях, бо в сільських потребителських товариств тільки де-які виписують крам з Києва, як от тернівське, то що, а всі инші ж товариства купують крам в Смілі та в инних містечках і тому чимало переплачують крамарям. Та мало того, що переплачують, а ще й крам беруть не дуже добрий і не можуть через це вести конкуренції з сільськими глитами-крамарями.

Самими останніми часами потребителські товариства одкрито в оцях селах: Валаях, Березняках, (в декабрі 1908 року), в м. Городищі (в марті с. р.); в Смілі в марті с. р. одкрито кредитове судо-сбергательне товариство і філію київського товариства взаємної допомоги „учащихи і учившим“, а незабаром має бути одкрито товариство взаємного кредиту (на подане прохання міністерство фінансів одговорило). Не має „нічого против откриття“). В 1908 р. в Смілі почало функціонувати „2-е смілянське Общ. Потребителів“ (мауфактурне) і одкрито крамницю „Обшества потребителів союзна русских рабочих“. Цікава історія цієї крамниці; історія ця тісно зв'язана з історією самого існуючого в Смілі відділу „союза русских рабочих“. Це, як що мовити правду, тільки й „діяльність“ цього „відділу“ мало не за два роки його існування. Але не вважаючи на те, що користь діяльність „союза“ тільки й виявлялась в одкритті товариства потребителів, не вважаючи, кажу, на це, цей „мотуваній союз“, як звуть його робітники, не міг вдержати при собі навіть цієї потребителської крамниці. Причиною цього була та, що кілька союзницьких „заправил“ набрали в крамницю собі пайв більш як на 1000 карб.—кожний і через це вважали себе в крамниці справними „хазяїнами“, а з иншими лайчиками майже зовсім не хотіли рахуватись. Дякуючи такому „хазяїнуванню“ ця крамниця, не проіснувавши й року,

повинна була перейти до приватних господарів. До речі треба сказати, що вона перейшла до рук тих же „заправил“ союзу. В януарі сього року крамницю було опечатано за довіри і після цього „союз“ мусів передати крамницю „заправилам“ і тепер це вже не потребителська, а звичайна бакалейна крамниця. Цікаво також те, що на загальному зібранні „союза“, котре відбулось 20 февраля с. р., було прочитано доклад ревизійної комісії, котра, ревизуючи „союз“, найшла в його грошових ділах деякі „недочети“. Так за одним з союзницьких „заправил“ найшлося добуць коло 260 руб., а за другим 140 руб., котрі зібрання постановило „високати“, коли ті не оддадуть їх по добрій волі, „суддебным порядком“.

Варто тут буде згадати ще й те, що кредиторами союзницької крамниці були... євреї, ті самі євреї, чи то пак „жиди“, котрим „союз“, одкриваючи свою крамницю, об'являв найгіршу війну...

Взагалі ж смілянський „союз“ тихо доживає „дні свої“. Союзницьку скажуть, що нема ніякої „роботи“ в їхньому союзі. Торік ще хотів така сяка робота була: розліплювали свої прокламації по тинах, як коли „жиди“ траплялись побити та й крамниця ж так була. Тепер же всього цього нема й союзники не знають, куди їм „приложити свої руки“; на зібраннях инші лають і своїх і жидів, инші ж питають один одного, „на що ми одкрили свій союз“. Але коли якийсь на зібранні предствитель Глібов запропонував союзникам розділяти на шматки „союзницький стіг“ і роздати кожному союзницької—„на спомин“, мовляв, а „союз“ закрити, то союзники підняли галас і скинули його з предствительства, а потім і з „союза“ викинули. Одне слово, „союз“ розлязється по швам. Не поміг йому й київський союзник Цитович, що приїзжав в осени для втихомирення розладу в „союз“—мертвого вже нічим не підіреш...

Андрій Смілянський

3 газет та журналів.

* * * Статя 1535 карного закону не раз уже давалася Савенкові в анаки, але „упрямий хохоль“ не кається. З „самоотверженностю истаго малороссійнина“ пише він донос на доносом на „крамольників мазепици“.

Кара, що вилала на нашу газету за передрук коротенької інформаційної замітки з „Руслана“, обурює д. Савенку до глибини душі. Правду кажучи, передрукованої в нас замітки він і не читав, а переказує її в „Києві“ (№ 168) тільки з чужих слів, але патріотичне почуття Пихновского підголоска на стільки вразливе, що на підставі маленького навіть натяка може муху на слова перевернути.

„Авторь статьи (?) „Мазепицьке свято“ і редакторь газети вмісто того, чтобы за прославление (?) государственной зміаьни, направленной кь расчленению государственва, поплатиться каторжными работами (ибо прославление зміаьни является вмість еь тьмь подстрекательством кь зміаьнѣ), отдѣлается крошечнымь штрафомь“— блідкається наш „хохоль“.

Шкода, що, як писалось вчє цитована замітка д. Савенки, не знайшлося біля нього добриця людини, яка поклала б на його розпалену хворю голову холодного компреса і утишила б біль бесцілью злоби та бемезної люті його мізерного серця.

Що ж до розшукання „автора статьи“, то радимо Савенкові звернутися в цій справі до спеціалістів—своїх „петербурзьких кореспондентів“ та одноклассників Мончаловского, чи не розшукать вони того злочинця в редакції „Руслана“?

* * * Поруч з рїчами „тоже малоросса“ Савенка, варто поставити рішучу зав'язку чистокровного „кацапа“:

„Українство вове не враждебно Росіи. Пусть кто хочет, кричить, что украинцы „мазепицы“ или сепаратисты, я видѣль ихъ библіотеки, переполненные русскими книгами, ихъ книжные магазины, въ которыхъ все русское стоитъ на первомь мѣстѣ, я знакомъ съ ихъ литературой, въ которой разнаиваются именно тѣ начала, которыя вамъ такъ дороги въ нашей литературѣ. Украинцы въ гораздо большій степени дѣти русскихъ освободительныхъ стремлений і русскихъ национальных потребностей, чѣмъ старорусины. Было бы большой ошибкой со стороны нашего русскаго общества продолжать вѣрять, что украинство продуктъ „польской интриги“ или дѣтине, воспитанное на вѣмецкия деньги, что оно враждебно Росіи“.

Так говорить проф. Погодин („Слово“ № 830), що дав собі труд краше придивитись до українського життя. Яким же фариозьким липеріотвом, хвалцвним афосом віддають зловні вигуки Савенка в порівнянні з дєю ширюю і солідною мовою!

Торговля“, якій Росія за Царя Олександра III дала мільон карбованців субсидій, попала до рук українців, бо останні перед виборами краше зорганізувались і провели в раду своїх кандидатів. Таке ж вражіння безсилля і невміння справляють і инші інституції цієї партії: падає друкарня, що за 300 років не встигла надрукувати справовданія про порятування грошовими засобами Ставропігії; навіть російської мови, цієї основи всієї політичної філософії старорусинської партії, вони вчаться далеко слабше, ніж „сепаратисти“— українці; а в московських бурсах (пансіонах) діти не можуть сказати російською мовою й пари слів. Принцип одкидання національної фізіономії народа заявив себе мертвеністю старорусини сами не знали російської мови, а писали такою мовою, якої великоросви й не зрозуміли, якже вони могли не визнавати того, що єсть українська літературна мова?“ дивується проф. Погодин.

На гурток неомосковців проф. Погодин дивиться не так уже безнадійно, він ладен знайти в них якийсь добре, живе зерно, та тільки дарма: яблужко від яблужки не далеко котиться...

* * * В москвофільському таборі тепер повне безладдя. Особливо виявилася дезорганізація партії „галицяхів русских“ підчас доповнюючих виборів в окрузі Самбір-Городок, коли ніхто з москвофілів не явив, за кого йому голосувати, і подавали голоси за кандидата... Nagodno of Kad-и!

Але таке ставовище не дуже турбує москвофільську молоддь. І д. Прципл в своїй „Руси“ тиється там, як він колись обомосковить всю галицьку Русь.

Зганьбивши рабство „старорусских“ послів і похваливши голосом велімі п. Маркова ав його явне призначення до московщини, „Русь“ вигукує (ч. 23):

„Треба, чтобы весь народъ пошвъ за нимъ. Треба съ часомь побороти и попросту повьикати всю украинскій школы, бо они, предѣль, не русскій, а вѣкто не смѣѣя примусити тебе, русскій народъ, за твои гроши, удерживати въ селѣ турецкую, китайскую або украинскую школу. Ты русскій, отже маешъ право за свои гроши мати въ селѣ русскую школу, не съ украинскимь, а съ русскимь, якъ полярники кажуть, съ московскимь языкомь, бо то єсть книжній языкъ воей Руси. Потомъ треба буде выкинути кривоязычє украинскихъ вьариатовъ зъ урядовъ, зъ судовъ, зъ старостарь, зъ громадъ, зъ конвєнсторій и т. д.“

„Русь“, очевидно, свідомого того, що це досить трудна задача, і пропонує для осьнеженія її таку дорогу:

„Въ 1910 році буде въ Австрій народна перепись, або якъ у насъ в латинка называють, конскрипція. Австрия хоче перекопаты, сколько въ ней людей и кто они есь, якої вѣры, якої языка и т. д. Вѣшь будутъ о то патати, кожного чловека будуть записовати. Стой же на колесницѣхъ, русскій народъ! Галача, стой на стражѣ своей народности! На вопросъ, якій твой розговорній языкъ, скажи по-русски: русскій, но додай по нѣмецки: russisch, чтобы польскіи посѣнники-писарчуки не записали русскіи, углайські або по нѣмецки: ruthemisch. Каждый отвѣть каждого русскаго чловека—отвѣтъ: мой языкъ русскій, russisch,—буде стрілою сердцемь ворогамъ нашимъ, буде ударомъ въ лице тьмь брехунамъ, що не хотять знати въ Австрій русскаго народа и хотять насъ мати русьцями, украинцами або поляками“.

Навннши цей уривок з „Руси“, „Діло“ додає:

Ось так укладає собі в своїй мудрій голові господарі-редактор „Руси“! Чи його бесоромна агітація буде мати які успіхи, побачимо; та не зашкідять вже тепер звернути пальну увагу на неї, а господина Процика запитати:

Чому ж ви, господине, кладучи українську мову нарівні з турецькою або китайською, все таки уживаєте її в своїй газеті? Адже та мова, котрою ви пишете для своїх читачів, це з вимком кілька дяких слів в роді „кто“ або „вопрос“, та сама мова, якої уживають „українські варіяты“, якої уживає весь руський народ в Галичині, та сама, котру ви хотєте выкинути із шкід, урядів і громад! Чому ж ви, домагавшись книжної „руской“ або московської мови для руського народа в Галичині, не зробите початку і не станете уживати її в своїй газеті? А тому, бо ви знаєте добре, що той „русской“ мови жален мужик не зрозуміє, бо вона чужа для нього так само, як польська чи яка инша. Як же ви, уживаючи якоїсь мови, потрафіте рішучочасно пловати на неї—де вже ваша тайна, вашого розуму і вашої етики, бо ми тако-го поступку зрозуміли не в силі.

ПО РОСЦІ.

— Число монастирів і ченців. В іюлі в Москві почнється перший черничий з'їзд. До цього з'їзду зроблено деякі статистичні підрахунки. Так, підрахувано кількість монастирів і ченців в Росії. Всіх монастирів 890. З них 71 приписані до архиєрейських домів. Чо-

ловичі монастирів і пустинь 300, з них заштатних 187; жіночых монастирів і общин 228 і заштатних 154. Ченців в чоловічих монастирях—9.707 і послушників—8.104; в жіночих—черннц—11.870 і послушниць—35.559. Чого в жіночих монастирях більше послушниць ніж черниць, євинок Ні-акуткою пояснює тим, що черничі екслопатують сусідних селянок, одправляючи їх по городах та селах для збору жертв на монастир.

— Принусове виселення на хуторі. Начальство на місцях дуже клопочеться, щоб виконати волю вищих і примусити селян покидати общину та виділятися на хуторі. Наслідком цих „клопочтєвъ“ є скарги та незадоволення селян. Так наприклад, Рѣчь пишуть з Феодосійського повіту, тавричеської губернії: селяне села Ізюмовки подали скаргу губернаторові на те, що сільські власті слугоуть виходити на хуторі, хоч з цього нема ні кої користі, а самий тільки розор. Начальство загрожує тюрмою. А кількох селян, які не хотіли підписувати приговора про виділення—такі послали в тюрму. Губернатор вигується арештованих. А то от в „Рус. Знам.“ було надруковано телеграму селян пермської губ., які скаржаться на губернатара, що він привезлоє їх виселити на хуторі. Як не корисно виділятися на окремі участки видно з таких фактів. В селі Крестовим, аткарського повіту, німці-колонисты розбили свою землю на окремі участки, а-трохи переогодом язов стлн житт общиною. Вони скоро побачили, що хуторі до добра не доведуть. А німці, каже „Саратовскій Лист“, найкращи хазяїни в нас і коли б од хуторів була користь, то вони б не покидали б їх. Другий саратовскій газеті „Сар. Вѣст.“ з Покровськой Свободи пишуть, що, як підраховано вповноважений Сергїенко, число примусово розбитих участків в цій Свободі більше тисячі. (Рус. Вѣд.).

— Діяльність товариств народніх университетів. За минулий рік вчення в Петербурзі приповало досить корисно. Заняття одбувались двох родів. Лекційні і курсові. Слухачів було яноді до 800. З них біля 40 відсотків жінок ремісничі і прикащикъ. Більшість слухачів—ремісничі та прикащикъ. Товариство організувало школу грамоти для безграмотних. Лекції читались по історії російській і загальній, медицині, ботаніці, російській літературі, біології, астрономії хмії і державному праву. Число слухачів дошло до 1000 на протязі місяця. Організувались також курси деаінфакторів та санітарів. Керували курсами досвідчені лікарі. З 29 чловека, які слухали курси, выдержало іспит 20 чловека. Товариство пристосовує свої лекції до потреб робітничих професіональних організацій. (Слово).

— Жінка—волосний писарь. Як сповідають „В. В.“ в бобринській волості, катеринобурзького повіту, офіційально допущено на посаду волосного писаря вдову Мартинову.

— Серед робітників. В Петербурзі зараз біля 10 тисяч робітників, які приїхали з сусідних сел і найнялися на будівельні роботи. Ставовище цих робітників дуже тяжке. Наванто їх вже лавененько, ще весною, і гроші вони поосаляли наперед. Всі ці гроші вони поосаляли своїм сям'ям, а сами бідують. Більшість їх ноує в нотлижах, а то і просто на землі біля будинка. Їдять оселедці, цибулю, квас. Піти до столових вони не ромляться, бо олягнені в пранті. Не один з них ходить босий. При будівлях немає навіть перевареної води і на прохання робітників, щоб давали їм переварену воду—ніхто не вважав.

— Забастовка на фабриці бр. Леонтьєвих ще не скінчилась. Про те, чєрєв віщо й як почалася ця забастовка—в нас вже говорилось. Тепер адміністрація клопочеться, щоб якось полагодити справу. Викликано делегата од робітників для переговорів. Разом з цим послано агентів в другі городі, щоб вони набрали там робочих. Але ті робітники одповіли, що вони не агоджуються стати на місце тих, що бастують. (Слово).

— Помилки. Про те, що залізничі слугачі добре вміють робити всякі шхарафта, багато вже писалось. Оє „В. В.“ подать ще один приклад, які вони митлі. Недавно в вагоні поїзду, що йшов між станціями Паточная—Лазарево, московско-курської залізниці, був такий випадок. Іде гурток селян. Кондуктор питає білети. Селянє дають. Він проколює і заявляє, що селянам треба зараз аїзати. Ті дивуються. Чого зараз, коли білети брали до Тули? А білети тільки до Лазарева. Селянє запевняють, що брали до Тули, заплатили 90 коп. Кондуктор не вірить. Написано до Лазарева—от і аїзать. Іде далі. Там теж селянє йдуть до Тули, а білети в них до Лазарева. І ці кажуть, що брали до Тули і гроші заплатили. Вийшла помилка, каже кондуктор. Зїзьте і поговоріть з начальником станції. Начальник в слухав і заявив: не доведено, треба було читати, коли брали білети. Та ми не грамотні! Не наше діло... Мусиє селянє ваяти другі білети. А касір станції Паточная певне ще й досі „помилкається“ для своєї кешєні. (В. В.).

— Адміністративна кара. Челябинська газета „Голосъ Приуралья“ вмістила статью „Переселенцы погибають“, яку передруковала з „Н. Руси“. Місцевій губернатор наклав на редактора гаєтні д. Веоновського штрафу 150 рублів. Редактор одмовився заплатити

штраф, покладаючись на те, що вважає його несправедливим. Він заявив, що ця статья—передрук з другої газети. Добродія Веоновський зараз же арештували. — На патріотизмі виїхав. В селі Надеждині, уфимського повіту, є псиомодіицький Поляков. Людина це досить не гарна, як каже „Вѣсти. Уфы“, і єпархіяльне начальство скинуло його з посади. Він прохав, щоб його лишили, але начальство і слухать не хотіло про це. Тоді він явився на способи. Набрив гурт „политиків“—всякої поволочі і заснував одділ союзу руського народу. Тепер Поляков вважає, що його ніхто не посміє зачепити і він зостанеться в Надеждині. В цьому його вєвнєв союзник з Уфы. Так, каже газета, організується в Росії всякі провідисити.

— Літні курси народніх вчителів. Серед вчителів виникла думка використовувати своє перебування в Петербурзі. Вони думають зробити екскурсію в Швецію, Норвегію і Фінляндію, щоб ознайомилися з тим, як там стоить справа початкової освіти. Привідці екскурсії надіються, що їм це не дуже дорого стане. Од плати за право слухання лекцій увільнено дуже мало курсистів. На курсах читатимуться деякі нові лекції. Так, професор Бодуєндє Куртяєв читатиме про мови, професор Кульман—по методіці і професор Саввіч—по теорії числа. Допущено нових професорів до читання лекцій—Кульшєра і Зелєвого. Раміш їм не дозволяють читати лекції. Клопочуться, щоб курсистам дано було льготний проїзд по городському трамваю. (Рѣчь).

штраф, покладаючись на те, що вважає його несправедливим. Він заявив, що ця статья—передрук з другої газети. Добродія Веоновський зараз же арештували. (Слово).

— На патріотизмі виїхав. В селі Надеждині, уфимського повіту, є псиомодіицький Поляков. Людина це досить не гарна, як каже „Вѣсти. Уфы“, і єпархіяльне начальство скинуло його з посади. Він прохав, щоб його лишили, але начальство і слухать не хотіло про це. Тоді він явився на способи. Набрив гурт „политиків“—всякої поволочі і заснував одділ союзу руського народу. Тепер Поляков вважає, що його ніхто не посміє зачепити і він зостанеться в Надеждині. В цьому його вєвнєв союзник з Уфы. Так, каже газета, організується в Росії всякі провідисити.

— Літні курси народніх вчителів. Серед вчителів виникла думка використовувати своє перебування в Петербурзі. Вони думають зробити екскурсію в Швецію, Норвегію і Фінляндію, щоб ознайомилися з тим, як там стоить справа початкової освіти. Привідці екскурсії надіються, що їм це не дуже дорого стане. Од плати за право слухання лекцій увільнено дуже мало курсистів. На курсах читатимуться деякі нові лекції. Так, професор Бодуєндє Куртяєв читатиме про мови, професор Кульман—по методіці і професор Саввіч—по теорії числа. Допущено нових професорів до читання лекцій—Кульшєра і Зелєвого. Раміш їм не дозволяють читати лекції. Клопочуться, щоб курсистам дано було льготний проїзд по городському трамваю. (Рѣчь).

ПО УКРАЇНЦІ. У КИЇВІ.

— Непевні шлункові слабування в городі все не припиняються. 21 іюня цієї дняє карета негайної запомоги викликалає то на так зване Нове Строевіє, то на Дмитрівську вул., то на Фундукліївську, то на Прорійну, то на Васєйну, то знов у реальну школу, де занедужав швейцар. Крім того в залізничному примовному покої на ст. „Київ І“ зареєстровано більш як 20 гостро шлункових слабуваньнів. Більшість слабих—це служачі на залізниці, люде з Соломєнки та з инних поближих містєвств.

Позавчора в Кирилівську лікарню приставили трьох слабих на животі. В Олександрівську лікарню того ж дня приставлено з різних частин городу 4 слабих з гострий гастрит. Крім того й негайну запомогу викликали до багатьох слабих.

— Літні курси для вчителів. 21 іюня в церковно-учительській семінарії на Лукіянівці одкритись літні курси для вчителів в Київщині. В присутності керівників і курсистів архиєр Павел чигиринський одправив молебєн. Наука ж на курсах почалася з учорашнього дня.

— Арешт. Цими днями у Київї зарештовано бувш. земського лікаря одлександрівського повіту, на Херсонській д. Андрєєва; його арештовано, бо проти його мається судова справа по 119 ст. карн. зак. Позавчора д. Андрєєва вже одправлено в тихивинський пов., новгородської губ.

— Перевод в тюрму. Кількох арештованих цими днями в городі попереведено вже в лувківську тюрму. Між иншам, переведено й плісєнськй буржак С. Іванова з старо-київської часті, де він сидів під арештом.

— Сєсія гор. думи. З учора почалася чергова сєсія київської гор. думи. Серед справ, які має оє обміркувати гор. дума, зазначені: вибори в соглаєительну комісію для переговорів про викуп водопровода; пропозиція Д. Марголіна про передачу городовї школи, збудованої ним на Трухановому острові; заява гл. Екєтера про потребу авєсти городську валку, щоб вивозити з дворів сміття. В повістіє є такі питання, що п-реносятьє 19 разє в инних повістєк.

— Сипній тиф. Протязом останнього тижня до губ. управи надійшли відомости про 46 випадків сипного тифу в 25 мїсцях у 7 повітах на Київщині: в канівському пов. занедужало 18 чловека, радомисльському—10, сквирському—7, уманському—5, київському—3, звєнигородському—2 і бердичівському—1.

— Душогубство. 20 іюня, коло 11 год. увечєри, на квартирі у Людєра, власника мануфактурного магазину на Хрєшатку, в д. № 37, по Пушкннськїй вул., знайшнй застрєлену його куховарку Катєрину Мокрєкову, 26 літ. Убитє в прострїлянім лївім боком понижє лопатки лежала на лїжку одягнєна. Душогубство, гадають, сталось з помєти, бо в кімнєтах і кухні, де дєвері не було аєперто на замок, нічого не поруйновано. Підозріння в убивствї спало на єлюєрєя Дмитра Жигайла, 26 літ, який залізавсь до покійної, хоч вона і була замкнєна. Жигайло кілька разів загрожувєв убитє Мокрєкову. Підозріння це дуже подібне на правду, бо Жигайло як пішов кудись з дому над вєчір 20 іюня, то більш і не вертаєсь. Тепєр оскрив розпукують Жигайла.

— З Київщини. Пригода з батюшкою. В с. Бугайліві, київського пов., виїхав батюшка з матушкою й євном на свій євнокє і побачив, що в його траві сєлянєни пасє скот. Підїзхавши до його батюшка сказєв, щоб він прогнав свій скот. Той не послушєв, а

ще шось грубо одкавав. Тоді попівч кинувся до неслухняного чоловіка, але він побив його. Ватюшка з матушкою були заступилися за сина, та селянин з своїм братом побив і їх. Особливо потерпіла матушка, так що довелось їй навіть їхати до лікарів.

— **Обозренні грабнижники в монополії.** В м—ку Рижавіцці, звенигородського пов., 11 юнія після ярмарку зайшло в монополію всім обозреним чоловіка і, націлившись з револьверів у монополіщика, потребували грошей. Всі лиходії були добре одягнені і один, між иншим, був одягнений за жіночу. В касі в монополії було всього коло 60 карб. і грабнижники їх і забрали. Другого дня ранком про те пограбування повідомили звенигородського справника. Ту ж мить отряд стражників і салдатів пішов у ліс розшукувати грабнижників, але після їх і слід вже проховів. Тепер по всіх станах у повіті розіслані накази пильно стежити лиходіїв, бо певні, що ця шапка, видимо добре організована, на цьому не стане.

(К. В.)

— **Грім підпадив.** 17 юнія, серед дня, на ст. „Шпола“, півд.-захід, залізв., грім ударив в одні резервуар з машинним маслом на колії. Резервуар тріснув і все масло з його змісти зайнялось. Була небезпека ще й сусіднім резервуарам з газом, нафтою то-що, але пожежу податишло швидко загасити землем.

— **На висланні.** Нас повідомляють, що пеніоніжкивська сільська громада, уманського пов., по своєму проговорі вислав в Оренбурцку одиосельця Іпатія Перебетюка. Ня видати при виселенні його громада заплатила в повітове казначейство в депозит квітської тюремної інспекції 16 карб. 77 коп.

— **З Волинні.** Прокламація почавських „союзників“. В ч. 782 „Почаев. Ізв'єстії“ надруковано відозву „союза русского народа“ під заголовком: „Вставайте, воляняне, за святу Вѣру Православную!“

„Державна Дума, — говориться в цій відозві, — на засіданні 26 маі більшість голосів жител, поляків, магометан і павків—октябристів поставила пріярняти жидівство, магометанство, язиччство й всі інші єреси до православної віри та дозволити всякому жидові, полковій й кому завгодно споконати православних на свою пагубу путь. Тако ж кричали православна віра не терпить павків за татарської неволі; і цю творить в Царстві Православному, де віра православна вважається за пагучу—і солдержати Царь з Своєю Семєю і звється Вім сином та оборонцем православної церкви. Так-то пріярняти й опозорити святе православне Царя, руський народ, виборші!“

Тобі треба знити чи їхне окаяние діло. Це ж тоб, великий народ, не виріше вставати за святу православну віру. Твої батьки триста літ боролися за неї з Польшею й жидами. Несчасливою козачкою синою йшли на біій, годило лучше померти, ніж аоставити Церкву Божі на заругу жидам і полякам.

А тепер що ж? Неже й під державною руською православною Царя нема захисту православної віри? Підмай православний народ, свій гоас, пріяті у Царі захисту православно—бож. Вім кланяться, вступлюча на Православній Престо, буді вірним православію: Вім не одмовит твоему благаяню!“

„Союзники“ працюють, видимо, по загальному плану і готують загальний похід.

— **Продав жінку за 2 карб.** Цими днями в трактірі Пресмава на Житомирський вул. в Новгородовийську, як повідомляє „Вод“, місцевий міщанин продав за 2 карб. кацапові свою жінку, з якою прожив цілх 20 літ. Продава жінка хотів—не хотя мусила була йти до покупки. Новий молодий уже мав урядити весілля, але молода тут узяла та й пішла до своїх родичів.

— **З Поділля.** На всеросійський з'їзд пасічників, що має одбутися у Київі в сентябрі місяці сього року, буде послав представника і од подільської земства. Участь його в цьому з'їзді матиме велике значіня для подільських пасічників і для розвитку бджільництва, бо на з'їзді буде вивчене справу з організацією пасічних інституцій на кошти земств півд. губ. з метою спільної закупки й продажу приладді і продуктів бджільництва та одкладді учених і зразкових інституцій.

— **З Чернігівщини.** Переселенські агенти. Чернігівська губ. земська управа заводит штат особливих агентів по переселенській справі. Агенти ці, зобувши відомства міністерства внутршніх справ. Не довог думаючи, він аразу ж підохідить до жандарма на станції й каже: „Я—начальство... Ревизор, щоб обривавути повіт“... Почувши таке, жандарм витягся мов струна. Далі „начальство“ йде в волость, поспіває за старшиною і велить за одну добу привести в порядок всі діла для ревізії. Потім „ревизор“ їде казенними кіннями на хутр до одного поміщика, де його щиро приймають і вітають. Але ділі, позичивши в акцізного чиновника 3 карб. (.), „ревизор“ десь швидко й зник в повіту.

— **Ревизор.** На ст. „Бахмач“, копотського пов., прийшов поїзд і з його виходить один молодий добродій в формі відомства міністерства внутршніх справ. Не довог думаючи, він аразу ж підохідить до жандарма на станції й каже: „Я—начальство... Ревизор, щоб обривавути повіт“... Почувши таке, жандарм витягся мов струна. Далі „начальство“ йде в волость, поспіває за старшиною і велить за одну добу привести в порядок всі діла для ревізії. Потім „ревизор“ їде казенними кіннями на хутр до одного поміщика, де його щиро приймають і вітають. Але ділі, позичивши в акцізного чиновника 3 карб. (.), „ревизор“ десь швидко й зник в повіту.

— **З Подляччини.** Переселенський хунд. Не дивлячись на те, що головна рухля переселенського руху закінчилась ще в маі місяці, що-дня з Полтавщини вийдіть сила переселенців. За одня тільки тиждень з 8 по 15 юнія

через ст. „Полтава“ пройшло 4250 душ обох полів, при чому в одному поїзді 11 юнія помер переселенець з с. Єремівки, золотоноського пов., А. Фудько, 20 літ. Як розкаже батько помершого, покійний слабував коло 5 місяців, але його все таки взяли в дорогу. Цей випадок ще зайвий раз доводить, що потрібно щоб лікарі оглядали переселенців перед тим, як вирушати в дорогу. Між иншим переселенці везуть з собою багато живого інвентаря: коров та копей.

(П. Г.)

— **З Катеринославщини.** Нідзвичайний урожай. „Русск. Слово“ повідомляє, що в павлоградському повіті сподіваться нечуваного урожаю—„сам-50“.

— **З Харківщини.** „Справочний листок“ Харківського товариства сільського хазайства, щоб учасно оповіщати сільських хазай, земські управи і кооперативні інституції про умови хлібного ринку підчас хлібної кампанії (юнь—сентябрь), заходилось коло видання „Справочного листка“. „Листок“ цей буде виходити при виданні товариства „Южно-русская сельско-хоз. газета“ двічі на тиждень яко додаток. Всі кооперативні району діяльності т-ва, волясти на Харківщині, а також і передплатники часописів „Хлібороб“ і „Южно-русская с.-х. газета“ одержать його безплатно. Иншим він вислатиметься за 1 карб. за три місяці.

(Утро)

— **Землеустройство.** „Гол. Моск.“ повідомляє, що землеустроительна комісія в іоанському пов. розбиває на хутори 24.156 десят.

— **Помінялись землею.** В охтирському пов. селяне с. Вілки обмінялись часткою своєї землі з поміщиком Кенігом; помінялись 337 десятинами.

— **З Херсонщини.** Страшна нахіда. 20 юнія, коло 10 години ранку, біля маяка в Одесі ловили рибу М. Ходатський і І. Шершевськ. Коли це рибабки побачили труп, що плив прибало до їх. Вони аразу витягли його, азамість себе в човен і привезли на берег. Труп був одягнений в чорну тужурку й шинель, на ногах були черевички й калаші. Чуба на голові не було, очі й ніс повиналявалися, а замість їх були тільки глибокі дірки. На долонях обох рук м'яса не було, а тільки світливі кістки. В кешені в тужурці знайшли: ученицький білет, гаманець з чотирма копійками, чужоювмі погашеної марки й медальон. Про страшну нахіду рибалки сповістили в портову часть. В трупі пізнали гімназиста В. Вексельштейна. Він—одін з трьох гімназистів, що 4 февраля сього року пішли в Караган і там, козачючись на льоду, провалились у воду. Труп Вексельштейна пробув у морі коло 6 місяців.

(О. Д.)

— **З Кубані.** Розбишакський напад. Вночі проти 16 сього юнія дорогою з ст. Титарівської на Катеринодар іхало шість порожніх хур з двома хазайна мами. За 7 верстов од Катеринодара, коло самих далеких садів, хурці спинили три грабнижники. Вони піджидали їх там на лийці, запряженій добрим конем. Спинивши хурці, грабнижники стали вимагати од їх грошей. Ті окаявали, що грошей вони при собі не мають, тоді лихолії заходились стріляти з револьверів і одного хурця злегка поранили в руку. Далі грабнижники одняли в переляканих хурціків 60 коп., 2 чуवालівіа і 2 попоки і, сівши на лийці, втікли.

(Н. З.)

Українці в Америці.

— **Українці в Канаді.** В апрілі сього року вийшла заходом редакції „Observer“ в Канаді англійська книжечка, що опише північні землі канадської провінції Альберті, заселені переважно українцями. Це—емігранти з Галичини та Буковини, що стали там селитися від 1894 року. Найбільш емігрантів опровадив в 1895 р. Кирило Генік, тепершній еміграційний комісар у Вінніпегу. Другу партію емігрантів привіз сюди покійний др Олеськів, тодішній професор учительської семінарії у Львові, котрий, розвідавши Канаду, вийшов в 1899 р. книжечку про її урожайні землі. Одна з більших партій прибула туди в 1900 р. під проводом Петра Зварича і частина з цих емігрантів осіла в Манітобі і Сакачевані, а більшість на найліпших землях в Альберті. Еміграція з Галичини йде й досі, хоч і не така вже значна. Багачдьо з тих емігрантів прибули до Канади без коштів грошей і, лишивши семью в халупянях, пішли на заробітки до залізниць або фермерів. Частину заробітку видавали на удержання сем'ї, а за решту купували собі худобу та машини. Треба 4—5 літ тяжкої праці, щоб трохи чоось доробитися й ачатити самостійно господарювати. Коли вже вони осядуть добре на фармі, беруться всіми силами до порання рілі. З року на рік збільшується пахатне поле, а разом з тим зростає і прибуток поселенця. Слабенькі загорядники з двох дрючків, котрі на борі першого чи другого року на плачах воли з лісу, щоб захистити 2-акровий огородець з яриною,—нині заявляють колійці дротяній пліт, що оточує ці секції, а за ним заходиться по 60—80 акрів виробленого поля. Глянаки й куріні з солом'яними дахами тепер стали курниками й хлівами, а замість їх українці будують просторі світлі доми з гонченими дахами, з коминами й підлогою. Майже кожний фермер має всі потрібні хліборобські машини, а е коло 20 спілок з машинами до молочення в цьому дістрікті.

Як би оце не недорід два останні роки через мороз і гряд, то багато з їх спромоглися б уже придбати людне улюбляння до помешканнів і прибратися в місцеві футра, а закнивши старокраєві кожини й сирки. Українці в Канаді—народ промисловий і все потрібне до життя виробляють дома. Як вояди, так і там е пральовіть, бо роблять на фармі 16—18 годин у день, особливо в живна та кодо роботи при сіні. Багато з українських поселенців перейшло на православіе, а також чымало, особливо молдше покоління, утворило самостійну церкву в Канаді, котра має сивод в провінціях Альберта, Сакачевані й Манітоба та спільну консисторію в Вінніпегу. Церква поки що під протекторатом Пресвітеріані має коло 30 незалежних священиків. Що до просвіти, то половина із старшого покоління неграмотна, але зате майже всі молоді знають своє письмо, а багато з їх зміють по німецькому й англійському. Деякі з їх ємукою. Всі вони дбають про освіту, закладають читальні, виписують книжки із старого свого краю і читають місцеву українську газету „Канадський Фермер“, передаючи кожне число з хати до хати, аж поки його на клантки не рознесуть. Коло 30 народніх шкіл завів серед українців в останні два роки правительствений організатор, Р. Флечер, а 12 з'організував П. Зварич. Більшу частину цих шкіл одкрито торік і мала дітворра робить гарні успіхи в науді англійської мови. Фермери в Канаді мають свою окрему організацію „Унію“, до котрої пріступають так саме й українці. В провінції Альберті е тепер українців більше 10.000. Про инших канадських провінціях, де живе теж багато українців, агадана книжечка, написана П. Зваричем, вічного не гадує.

Українці на чужині.

— **Українська громада в Варшві.** Нас повідомляють, що український клуб у Варшві „Громада“ вже одкрито. Аразу йдуть агаписи в члени клубу; поки-що записалося дуже небагато, але це певно через те, що як раз настає „мертвий сезон“. Сподівається, що під осінь агаписи підуть зважіше.

Економічне життя України.

— **Шовководна кампанія.** Для шовководної кампанії вкратіські шовководи наготували 6.350 золотників целоляной грени, з яких уманська хліборобська школа наготувала 2.050 зол., харківська хліборобська школа 1.200 зол., ізмаїльський шовководний пункт 1.100 зол. і бердянський шовководний пункт 2000 зол. Зважюючи на те, що цієї кількості грени не вистачило б для адоволення всіх вимог, з Венігрї було азіпосано 3.600 зол. для безплатної роздачі шовководам і 60 зол. для племянних винокком. Опрім того, фірма братів Саложникових у Москві розіслала 2.100 зол. грени в різні пункти України. Таким чином всього сього року роздано нашим шовководам 12.050 зол. грени. В Бердянському повіті, в Таврі, місцева грена роздавалась на місці за плату по 15—20 коп. за золотник. З українських губерний на перші місці шо до кількості роздано грени стоїть Таврія. Далі йдуть Київщина, Херсонщина, Харківщина, Полтавщина, Чернігівщина й Поділля. На останній місці стоїть Волинь.

— **Дорожечка.** К. Єменчукський кореспондент „Т. пр. Г.“ наводит дуже цікаві цифри д.я ілюстрації ріжниць в цінах на продукти першого ажикту, що повстала протягом останнього часу. Р. 1905—6 фунт м'яса коштував 12 к. п., свинини 8 коп., житнього хліба 1/2 коп., білого 3—4 коп., крупї 2—3 коп., м'яса коров'я чого 25—30 коп., сметани 9—10 коп., сала 14—16 коп.; индикна коштувала 1—1,25 коп., гуска 1,25—1,50 коп., курка 30—40 коп., пороса 1—1,25 карб., картопля 15—17 коп. пуд., кам'яне вугілля 15—16 коп. пуд., сажень дров 13—15 карб. Тепер за фунт яловичини платять 20—22 коп., свинини 14—16 коп., житнього хліба 4 коп., білого 6—7 коп. фунт; индикна коштує 2,50—3 карб., гуска 2,50 карб., курка 90 ко.—1 карб., пороса 2—2,50 карб., масло ко ов'яче 55—60 коп., крупи 5—6 коп., картопля 40—50 коп. пуд., вугілля 26—40 коп., сажень дров 26—29 карб. Квартир, освітлення, прислуга, одежа, оув і крамів—все подорошало на 50—60 проц. Як на одну з причин такої нечуваної дорожені кореспондент указує на те, що в Кременчуг, а також і в повіт, опрім численних місцевих агентів, нахлала ще сила торговельних агентів з Одеси, Варшави й инших міст, які жваво сполучують усе: оірки, масло, яйця, картоплю, фрукти, птицю то-що. Закуплене шо дня вагонами вивозиться за-кордон—у Лондон, Берлін та інші міста.

Поруч з дороженню зростає й безробіття. Кадри безробітних з 1906 р. сильно зросли, а особливо з нинішнього скрутного року. Каменярї, теслярї, малярї й брукярї, що поз'їдалися весною та Кременчуга, незабаром мусли роз'їтатися, бо не було ніякої будівельної роботи.

— **Крізіс.** „Кіев. Вістам“ пишуть із Житомира, що останніми часами там помічається велика скрута як у торговлі, так і в промисловості. Кредит для купців страшенно погіршав. Зросло до нечуванних розмірів число „ліквідацій“ та „остаточних“ продаж, під якими часто—густо ховаються формені банкрутства. Число безробітних з кожним днем зростає.

— **Кейто.** В Київї зорганізувалось нове товариство для вивізної торгівлі цукром і для торгу ріжним крамом у самій країні. Товариство носить назву: „Кіевське Експортне і Торгове Общество“, або „Кейто“. Осн. кап. 300 тис. карб. Шідники. В околицях Миколаїва з'явилась сила шідників. З'явилися величезні жуки до двох вершків завбільшки, од яких велика шкода деревам. На пасаках з'явився так званий „бжолоний воук“, який наздоганяє бжіл на льоту й нищить їх.

або „Кейто“. Осн. кап. 300 тис. карб. Шідники. В околицях Миколаїва з'явилась сила шідників. З'явилися величезні жуки до двох вершків завбільшки, од яких велика шкода деревам. На пасаках з'явився так званий „бжолоний воук“, який наздоганяє бжіл на льоту й нищить їх.

З життя „Просвіт“.

У середу, 24-го червня, у 6 год. дня відбудеться збори артистичної комісії. Голова прохає прибути всіх членів неодмінно.

За кордоном.

ФРАНЦІЯ.

Плата жертвам судових помилок. Міністр юстції Бріан має на думці провести підчас обміркування бюджету кілька заходів великого принципіального значіня. Він пропонує авестити принцип одповідальності держави перед жертвами судових помилок і вимагає, щоб на плату цих жертвам було асігновано певні кридити. Опрім жертв судових помилок у буквальному розумінні цього слова, себ-то людей невинно засуджених, е думка видавати плату ще тим людям, яких позивано або й суджено, а тоді виправдано. З'особна Бріан має в цій справі на увазі проєси про безпритупність, в результаті яких часто-густо виявляється, що „безпритупні“ мають квартиру й заробляють чесною працею на своє прожиття.

ТУРЦІЯ.

Перший молодотурок у турецькій набінеті. Міністр фінансів нового турецького кабінету призначено депутатом од м. Салоніків Джавід-бея. Це—одін з найвидатніших членів молодотурецького кабінету. Той факт, що йому доручено міністерського портфеля, вважається великою перемогою молодотурецького комітету, який таким чином уперше добився у міністерстві офіційного представництва. Джавід-бея звернув на себе увагу в парламенті, як докладчик у справі бюджету—першого конституційного бюджету Турції. Галяють, що слідом за Джавід-беєм до кабінету вступить другий видатний член молодотурецької партії, тепершній товариш пресідлателя парламенту, Талаат-бей; галяють, що йому буде доручено портфель міністра закордонних справ.

ТЕЛЕГРАМИ

(та останні вісти з газет).

Діяльність уряду та адміністрації.

ПЕТЕРБУРГ, 22. Оповідено про скасування надзвичайної охрани в Батумі і в киятрійському участку батумської округи. Також оповіщено про скасування воєнного стану у всіх місцевостях, кавказького краю, опрім Тафлісу, його повіту і подоси вивлаженої землі понад залізничю.

ПЕТЕРБУРГ, 21. Накладений на „Русское Знамя“ штраф 8.000 карб. зменшено на половину.

Проектуються нова посада земського присяжного адвоката.

Оповідено обов'язкову постанову, якою заборонено втручатися в діяльність поліції і урядових особ. Всякі самоуправні вчинки і неслухняність правлам постанови каратимуться арештом до 3 місяців або штрафом до 500 карб.

Одкрито патоніж для поліційних собак 1 юнія одкривається школа муштрувальників.

15 юнія морський штаб черепнеуватиме корабельні і берегові команди.

Судові справи.

ПЕТЕРБУРГ, 21. В Ніці виважене з тюрми двох росіян—Ганву Мейтис і Володимира Терського, що були заарештовані в підготовці замаху на Фальєра. З їх взято підписку, що протягом 5 днів вийдуть з Франції.

ОДЕССА, 21. Суддя виправдав д. Вальца, що обвинувачувався за те, що на концерті, влаштованому Вальцем, було допущено виконання деяких номерів на єврейському жаргоні.

Рішні зависти.

ПЕТЕРБУРГ, 22. До Петербургу прибув новий французький посол при Російському Дворі Жорж Луї.

ПЕТЕРБУРГ, 22. За добу захворало на холеру 68, вмерло 27, в лікарнях хворих 677.

МОСКВА, 21. В більшості повітів московської губ. в гласні пройшла од села більшість ліхів.

ПЕТЕРБУРГ, 21. За добу захворало на холеру 74, вмерло 37, в лікарнях хворих 662.

САМАРА, 21. Членом Держав. Ради вибрано маршалка дворянства Намума.

ТИФЛІС, 21. Вчора в 10 год. 5 хв. вчора почувалось хитання ґрунту, що особливо зазначилось в надгорних частнах города.

УФА, 21. Закінчився з'їзд земських начальників. Виважене багачдьо питань шо-до проведення в життя закону 9-го ноября.

Проектовано утворити в губернії 69 показательних господарств. Висловлено бажання про те, щоб пошириати закоп 9-го ноября на башкирськї землі з умовою, щоб закон було впроваджувано там в згоді з місцевим побутом.

За кордоном.

В Персії.

ЛОНДОН, 22. Сповідівають в Тегерану, що сердар Асад з 1.000 революціонерів аразу стоїть за 12 миль од Шахаді і думає в'єднатися з отрядом Сапехдара. Е чутка, що Асад сказав англійському посланцеві ваче-бо він не думає починати шось проти шаха і що наміри його цілком миролюбні.

ПЕТЕРБУВ, 21. „Новому Вр.“ телеграфують в Тегерану: Становище шаха безнадійне. Він прохав помічі у представників Росії та Англиї. Кореспондент заявляє, щоб російське військо як найшвидше заняло столицю, щоб врятувати її од погрому.

ЛОНДОН, 21. З Тегерану сповіщають, що вранці між шаховими козаками та революціонерами, під проводом гиланського губернатора Сапехдара, була битва в Шахабаді, біля Тегерану. Козаки втратили кілька вбитих.

ТЕГЕРАН, 21. Союзні комісії беруться за останню спробу спинити кровопролиття. Вночі глуть в Аліабад на аустрія сердарові Асаду драгомані Черчіль і російський аташе Романовський і в Янгїман на аустрія Сапехдарові—драгоман Барановський. Майор Стокс має аязвити, що дальній рух революціонерів викличе втручання чужоземного війська.

Драгоман Барановський і майор Стокс сповіщають в Шахабаду, що побито фидаїв. Останні подались на втіки. Козаки втратили одного офіцера і трьох рядових вбитими і двох рядових пораненими. Фидаї втратили 12 вбитих.

ПЕТЕРБУРГ, 21. В „Петерб. Газеті“ надруковано розмову з одним родичем шаха: „Я певний—кавав він, шо революціонери вийдуть верх в Персії. Сердар Асад—людина освічена, розумна й популярна в Персії. Бахтіярі—вобовничий мільйонний народ, що весь піднявся проти шаха. Сапехдарте ж розвинена людина. Він видатний оборонець свобод; він витратив багачдьо грошей на революційні справи“.

Захват Тегерана фидаїми—справа кількох днів.

ПАРІЖ, 22. З приводу російської ноги „Temps“ признає немаянчим, щоб Росія зробила заходи для охорони місії, життя і майна європейців і повну коректність цих заходів з міжнародної точки погляду.

БЕРЛІН, 21. Перодський уряд, дуже зтурбований звістками про настрій перодської козачої бригади, яка очеидячяки вже хилиться на бік революціонерів. З цієї нагоди були збори офіцерів бригади. Більшість офіцерів лишилася на боці уряду і в такому розумінні було послано одповідь Ляхову.

БЕРЛІН, 22. Тутешнім газетам сповіщають в Салонік про можливість сутючок, що можуть трапитися в самім недалеку часі поміж Турцією і Грецією. В третьому армейському піхотному турецькому корпусі, що стоїть на греческому кордоні, закінчується підготовка до походу. В той же час віддано приказ монастирський артилерї готуватися до походу, що може об'явитися шо-хвиліня. Недалеко від кріпости Клуво вже трапилась перша греко-турецька сутичка. Одного турка вбито. Позаяк момент дуже серйозний, то грецький король відмовився від мандрівки в Есбелев.

Література, наука, умілість і техніка.

— Нове видання творів І. Котляревського. Видавничтво „Вік“ у Київї випустило нову книгу: „Твори Івана Котляревського“, під редакцією, а передній словом та примітками Сергія Ефремова, а портретом автора, ілюстраціями В. Корнієнка, заставками Ів. Вурачка та іншими малюнками. Книга вийшла в двох виданнях: на доброму папері—за 80 коп. і на російському—1 карб. 25 коп., з проп. прибутьку од цього видання піде на пам'ятник Т. Шевченкові.

— Збірник „Пашана“ в честь проф. М. Сумцова. Вийшов 18-й том збірника харківського історично-філологічного товариства (563 стор.), виданий в честь проф. М. Сумцова, під українським заголовком „Пашана“ з багатьма статтями по українському й по московському про Україну. Всього статі 46. Дві статі по польському відомих польських учених Змігродського та Цішевського. Єсть статі академиків Шахматова й Корпа. Більшість статі тичаться історії Київської Русі та її української етнографії. В збірнику уміщено портрет проф. Сумцова, подано список його творів (473 числа), наведено ювілейні промови й привітання з 1905 р., статью проф. А. Лебедева про першу наукову працю проф. Сумцова в 1874 р. з історії демонології, якої не пропустила свого часу цензура. Збірник цей зредктований ще покійним проф. С. Рєдїним.

— Нові книжки. Недавно вийшли у Львові книжечки Яреми Грінченка: 1) „Чарівна дівчина“; 2) „Вурлака“; 3) „Між молотом та ковадлом“.

Театр і музика.

— Українська труппа буса О. Сакаганського з 21 сього юнія розпочала свої спектаклі в городському саду в Катеринодарі, на Кубані. Сезон почато пєсею Карпенка-Карого „Везталандна“. Грає тепер ця труппа під ору-

дою артиста Познячка. Склад труп... той самий: д-ки Липицька, Шевченко, Войцеховська, Радецька, Добрикова, Шлюпінгера, Туберовова, Саніна, Вовкова, Дорошенко, Велигорська, Насонова, Павленко, Оаеріна, д-ї Позняченко, Зайченко, Чічорський, Петін, Ласкавий, Жулівський, Мариниченко, Дорошенко, Селюк, Нечипоренко, Ковопліцький, Кипаренко, Чарів, Горбач, Грищенко, Рекало, Іванов, Миргородський і ін.

ДОПИСИ.

(Од власних кореспондентів).

С. БЕРЕЗНЯНИ (на Київщині). З 15 на 16 юня опівночі урядник застрелив а революєра анархиста. Сколось це так. Кілька місяців навад один селянин був замшаний в поліції. Тутешне начальство і поліція стали слідит з ним, але він скоро десь аинк; а опе знов з'явився на село, тільки вже вдвох з товаришем. Не довго довелось їм побути на селі. Скоро узав урядник і почав слідит за ними. Він засів в кустах біля хати і став ждати. Так опівночі обидва товариші пришл. Не всів товариш селянина перелізи через перелаз, як урядник вистрелив і він вав мертвий. Селянин алякавсь і, стріляючи, подався навтіки. Через кілька хвили він кинув страшенної сили бомбу, але в урядника не влучив: його тільки залузило і він вив на землю, а селянин тимчасом утік. Як виявилось, убийці селянина з села Терників (недалеко від Березвяків) Микита Лихочас. При йому найшли бомбу, революєр, маску і список товаришів, з котрих вже двох арештували.

Врожай на хліб тут з певністю можна сказати буде вище середнього, а містами так і дуже гарний. Селяня це бадьорить.

Таращанський повіт (на Київщині). До характеристики волосних судів. Селянин с. Скали, Митрофан Григорчук, мав позов в Старо-животовському волосному суді а селянином Мельником. Хитруючи, щоб загодити волосного суддю Кирила Ткачука і таким чаном виграти позов, Григорчук через свого приятеля Радва Прохорчука почуствував суддю цівквартою горілки. Але в свою чергу і Мельник марно не гаяв часу,— він тому ж судді Ткачуку купив квартиру горілки і додав ще 3 карб. хабаря. Розуміється, справу виграв Мельник. Ображений Григорчук описав цього поскарживсь на „арадшого“ суддю і все чисто виказав. Скварсько-Таращанський в'їзд мирових посередників, куди вступила ця скарга Григорчука, преусидв Ткачука на висидку на 7 суток.

В тому ж таки Старо-животовському суді позивався селянин с. Рожичної, Якіт Моклячук з Іваном Мартинюком за землю. Коли скінчилась ця справа, з стільця підвівся старший а судців, д. Осюк, і а доброго-дизва, авелів волосному сторожеві замкнути Моклячука в волосну будегарню. Моклячук поскарживсь на Осюка в скварсько-таращанський в'їзд мирових посередників, який општрафував Осюка на 1 карб. До речі тут буде додати, що подібні вчинки караються по ст. 289 крим. стат. і не можуть, як в данному разі, ршатись адміністративним шляхом.

С. ЛЕБЕДИН, чигиринського повіту (на Київщині). Недавно лебединська сільська громада, зійшовшись на сход, постановила приговора (за № 32), зміст якого, в українському перекладі, ось який: „Лебединська сільська громада, лебединської волости, 2-го мирового участка чигиринського повіту, числом 500 чоловік, не повбавлених права голоса, на чолі з місцевим старостою Іваном Медухою, радилась ось про вішо. В той же час євреї живє біля сотні єврейських семей, які завдають багачько клопоту як старості, так і десятникам. А саме, цим євреям доводиться до рук подавати всякі папери та оповістки, що надсилають різні інституції і начальство, а також односить кореспонденцію, далеко численішу од кореспонденції селянської. Крім того з євреїв ще доводиться виправляти страховку. Це все страшенно обтяжує старосту, писаря, а надто одного десятника, якого громада, за 120 карб. на рік, мусить наймати виключно для обслуговування євреїв. В той же час євреї навіть найменших обдруктів в громаді не одбувають і ніяких податків не платять. Обміркувавши все це і беручи на увагу, що лебединські євреї лиш до втрати доводять місцевих селян, сільська громада постановила: допоминатись а відповідного начальства, щоб всіх євреїв було зобовязано кожворічно виплачувати громаді по 120 карб. на жалування десятників, що обслуговує їх.

С. СОЛОМІРНА, літиського повіту (на Поділлі). Цими днями трапилась а вас така подія. До одної дівчини ходило два рідних брати, думаючи одружитись з нею. Дівчина, котрій обидва брати були до впадоби, довгенько думала, за кого-б то вийти заміж, щоб краще було жити. Нарешті вона наважилась откати старшому і стала підбивати молодшого, щоб він подів де небудь свого брата, обіцяючи тоді вийти за його заміж. Оце одно-

го дня пішли обидва брати: обглядали свої поля. Менший брат, вигадавши сокиру, яку він держав в кишені без топорика, вдарив нею два рази брата по голові, мало не розрувавши її на двоє. Зробивши це криваве діло, він пішов до своєї тетки в с. Журавне, якій розказав про все. Тетка, бачучи, що він дуже схвильований, стала його втихмирювати та не пушкати з своєї хати. Вирвавшись од тетки, він пішов до залізної дороги, сховався під місток і як поїзд підходив до містка, ліг на колю. Поїзд одривав йому голову.

Довго і в нас не було дощу, аж оце за цілу весну випав один добрий дощик, який трохи поправив ярину. Наші селяне раді, що їх мнуж град, котрий в суєдінні селух все повбивав, так що і ярину і озимину давно вже викочено на солому і порізано на січку.

М. БОРИШПОЛЬ, переяславського повіту (на Полтавинні). У минулу неділю (14 юня) а нас вибрали 46 душ на полтавський торжество, а з цих 46 земський вибере 15 душ тих, котрі йому впадобаються. Вночі а 14 на 15 юня потрусили багатьох боришпольців: А. Шкорупа, К. Х. Бабишкіна, В. Ф. Гудиму, учителя Ів. Ів. Зайца, А. Ф. Калиту. Проти 17-го потрусила М. І. Гальченка, М. Д. Вілюкова, І. Т. Медка, О. Ф. Верну, котрого зарав і дома нема— вівав на заробітки, О. Я. Вондара і М. Н. Ковопліча, якого не вастали дома. У А. Шкорупа забрали червоника дописів до газети та всякі замітки, а у Вілюкова забрали 2 чи три книжки видання „Донской Річи“ та один № газети „Хлібороб“, що виходила а Лубяж.

Нікого не заарештовано, а тільки взято підписку, щоб нікуди не вїздить до 25 юня.

Листування редакції.

Тіфліс. Задоронію. Додаток Вам вислаю 10-го юня. Чи вже одержали? Ви прохали, послано. Дев'ять івченів (Ладжик). Жерти на пам'ятник Шевченка можна прислати на адресу Контори і почтовий маркант. Дев'ять івченів (Львів). Ваша оповістка не може бути надруковано в „Раді“. Передайте точну адресу для звороту написаних Вами грошей (1 карб.), або повідомте куди маємо зарахувати їх.

Ст. Урюпіню. О. Д. Кози цікаво— то прислайте. М. Вороніж. Голому. Вірші слабенькі— не підуть. Дописи одержали— покористуємось. Статя „Ключ свята“— не буде надруковано. Проімо подавати фактичні відомости і загалом не роістяти писання. Д-ці Мотрі Гнатів. В пакеті, що відіслали Ви до редакції, першого листка Вашого рукопису не знайшлися.

Від Контори.

Нас прохають надрукувати список жертв на пам'ятник Т. Г. Шевченкові, зібраних Паллом Петровичем д. Пелехіним (Петербург) по талонам полт. губ. зем. управи. З № 5701 по № 5800.

Зібрано всього 69 карб. 40 коп., які склали такі особи: д.д. Бенедиктов—40 коп., Наємі—1 р. 60 коп., Семизаров—50 коп., Гладковський—50 коп., Вайнолович—1 р., Ковальська—25 коп., Твороговий—25 коп., Стржев—50 коп., М. Н.—50 коп., Березіна—50 коп., Березін—1 р., N—25 коп., Марквич—20 коп., Маунова—20 коп., Павловський—1 р., Незабитовський—25 коп., Козаковська—25 коп., Ділова—25 коп., Кулиничкий—40 коп., Журавський—25 коп., Цибереєвський—25 коп., Марковська—30 коп., Лавинювич—25 коп., Голумбівський—50 коп., Карпенко—50 коп., Равський—50 коп., Терський—25 коп., Родзавська—25 коп., Козловська—50 коп., Іванов—50 коп., Шульга—25 коп., Святlickа—25 коп., Андрущенко—25 коп., Такмаревський—20 коп., Нікольський—20 коп., Тахлаков—20 коп., Орлов—15 коп., Кільтема—20 коп., Вольський—35 коп., Чернищенко—50 коп., Злановський—20 коп., Каратаєв—20 коп., Черненко—30 коп., Сашнікова—10 коп., Александровська—20 коп., Каширина—30 коп., Малов—40 коп., Малова—40 коп., Степанов—20 коп., Панкратев—25 коп., Васильєва—25 коп., Євсєєва—20 коп., Мідбаум—20 коп., Х.—20 коп., Гимназіст—10 коп., З.—25 коп., Львова—1 р., Зернов—25 коп., Гладковський—25 коп., Якушев—25 коп., Орнатов—30 коп., Знаменський—25 коп., Філіпович—25 коп., Зєніка—25 коп., Раков—50 коп., Васкопуло—23 коп., Тунецький—25 коп., N—15 коп., Єрофєєв—30 коп., Плетичін—30 коп., Охназов—35 коп., Колоуєр—35 коп., Черкасов—25 коп., Сєєва—40 коп., Коппла—30 коп., Семашка—25 коп., Люке—25 коп., Соболев—25 коп., Машарвіна—25 коп., Іванов—25 коп., Янушевич—40 коп., Вадков—30 коп., Кірлюв—30 коп., Кузьмін—25 коп., Суршенєв—50 коп., Чибшов—50 коп., Вікулін—25 коп., Сушілов—25 коп., В. К. П.—50 коп., Якімов—30 коп., М. Ц.—30 коп., Прокофьев—30 коп., Карафєра-Корбуті—25 коп., Паской-Шаратов—25 коп., Муєва—25 коп., Лапшинський—40 коп., Старський—50 коп., Жерело—50 коп., Акаренко—50 коп., Богданов—30 коп., Павло Петрович Пелехін—34 р. 70 коп. Вся сума (69 карб. 40 коп.) конторою „Раді“ відіслана переводом 20 юня в полт. губ. земську управу, (квиток київської почтової контори № 992).

Справочний одділ.

Календарні відомости. Вікторок, 23 юня.

Ніст-Петрівка М. Агриппина, Урвана, прест. Аргоній порох. Скл. сол. 3 год. 55 хв., зах. сол. 8 год. 13 хв. Театр Кульського Саду.—1) „Новозілля“. 2) „По рошіні“.

Роспис ходу поїздів

(з 18-го апр. 1909 р.)

Table with 2 columns: Route/Station and Time. Includes routes like Одеса-Кишинів, Київ-Львів, Львів-Варшава, etc.

Київ—Москва через Конотоп, Навою, Брянск (без пересадки). Київ—Вороніж (без пересадки). Київ—Тернопіль (без пересадки). Київ—Томарівка (без пересадки).

Київ—Москва через Конотоп, Навою, Брянск (без пересадки). Київ—Вороніж (без пересадки). Київ—Тернопіль (без пересадки). Київ—Томарівка (без пересадки).

Редактор М. Павловський. Видавець С. Чкаленко.

Оповідітки.

НАЙ-ПАНХОХИ і КАРПЕТКИ. кустарного виробу С.-Петербур. фабрика близни і галстуків. Р. М. Тершмана, Прорізна № 2, телеф. 282.

Один з малюнків до „Енеїди“, зменшений в 2/3 рази.

ЛАЙНЪ СЕРГІЯ РОСТВНА. ЛАЙНЪ ПЕТИ. ЗЕМУ. ЛИШАИ, СЫПЬ, ЯЗВЫ, ПРЫЩИ, ОЖОГИ и т. д. Зудъ и боля проходятъ почти моментально.

Упаковщик меблів, дзеркалів, портрєтн та инш. М. С. Матєєв, відомий у Києві з 1884 р., Мал.-Володимирська № 35.

„Громадянин“. Редакцiя часопису на Буковині. Виходить тричі на місяць. Коштує: на рік—4 кар., пів-року—2 кар., четверть—1 кар. Для Росії: на рік—2 р. 50 к.

Вийшла з друку нова книга: проф. Михайло Грушевський. Історія України-Руси. Том VII. Історія Української Козаччини. Том перший до року 1625.

Видавництво „ВІК“ випустило нову брошуру: Холмська справа. Ол. Білоусєнка. Ціна 5 коп.

ДАМАМ г. КИІВА. Ново-одкрита майстерня „Ідеал“ Інститутська № 10. Останні новина-шнїон. Пріймаю волосних виробів і всякую переробку волосних виробів.

„Машиностроительный и Ремесленный Вестник“. Ціль журналу дати можливість на понятномъ языкѣ приобрести и расширять познания всѣмъ причастнымъ МАШИНЪ и РЕМЕСЛУ.

Видавництво „ВІК“. Цими днями вийде з друку нове видання: Твори Івана Котляревського під редакцією, з переднім словом та увагами Сергія Єфремова.

У ЖИТОМІРІ. продаються такі книжки: 1. М. Левицький. Злочиниця (з портр.) 3 к. 2. Г. де-Мопсан. Батько Мілон (з портр.) 3 к.

Table with 2 columns: Title and Price. Lists books for sale from the Zhitomir publishing house.

Всі видання „ЧАСУ“ можна придбати в Книгарні „Нивськ. Старині“ Київ, Безаківська, 8.

ДАМАМ г. КИІВА. Новодкрита майстерня „Ідеал“ Інститутська № 10. Останні новина-шнїон.